

27. 3. 2014

ID: 93960

Přihlášení pohledávky do insolvenčního řízení

Povinnost přihlásit včas do insolvenčního řízení svou pohledávku stíhá i věřitele, který již jednou (či opakovaně) přihlášku své pohledávky vůči témuž dlužníku uplatnil v insolvenčním řízení, které však skončilo, aniž by bylo rozhodnuto o úpadku dlužníka.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 NSČR 118/2013 ze dne 26.2.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v insolvenční věci dlužníka AŠ-ET spol. s r. o., se sídlem v P., vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. MSPH 94 INS 24999/2012, o přihlášce pohledávky věřitele č. 287, o dovolání věřitele č. 287 R. s. r. o., se sídlem v S., zastoupeného Mgr. P.P., advokátem, se sídlem v S., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. září 2013, č. j. MSPH 94 INS 24999/2012, 3 VSPH 587/2013-P287-7, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 29. března 2013, č. j. MSPH 94 INS 24999/2012-P287-2, Městský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) odmítl přihlášku pohledávky P 288 věřitele č. 287 R. s. r. o. (dále též jen „věřitel“) [bod I. výroku] a určil, že právní mocí tohoto usnesení účast věřitele v insolvenčním řízení končí (bod II. výroku).

Insolvenční soud vyšel z toho, že:

1/ Usnesením ze dne 12. října 2012, č. j. MSPH 94 INS 24999/2012-A-2, insolvenční soud vydal vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení. Současně v souladu s § 110 odst. 2 a 3 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), vyzval věřitele, kteří chtějí uplatnit své pohledávky v insolvenčním řízení, aby podali u insolvenčního soudu přihlášku své pohledávky ve lhůtě do rozhodnutí soudu o úpadku.

2/ Usnesením ze dne 20. listopadu 2012, č. j. MSPH 94 INS 24999/2012-A-13, insolvenční soud zjistil úpadek dlužníka a vyzval věřitele, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, aby tak učinili ve lhůtě 30 dnů ode dne rozhodnutí o úpadku a současně tyto věřitele poučil o následcích zmeškání lhůty. Poslední den lhůty připadl na 20. prosince 2012.

Na základě zjištění, že věřitel podal přihlášku své pohledávky ve výši 283.468,- Kč k poštovní přepravě dne 12. března 2013, pak insolvenční soud - cituje ustanovení § 173 odst. 1, § 136 odst. 2 písm. d/ a § 185 insolvenčního zákona - uzavřel, že přihláška byla podána po uplynutí lhůty k přihlášení pohledávek.

K odvolání věřitele Vrchní soud v Praze v záhlaví označeným usnesením potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Odvolací soud přihlédl i k tomu, že:

1/ Před zahájením insolvenčního řízení v této věci (vedené u insolvenčního soudu pod sp. zn. MSPH 94 INS 24999/2012) bylo u insolvenčního soudu vedeno insolvenční řízení ve věci téhož dlužníka pod sp. zn. 94 INS 23502/2012.

2/ Insolvenční řízení vedené pod sp. zn. 94 INS 23502/2012 bylo ukončeno usnesením ze dne 1. října 2012, č. j. 94 INS 23502/2012-A-8, jímž insolvenční soud odmítl insolvenční návrh dlužníka podle § 128 odst. 1 insolvenčního zákona. Toto usnesení nabylo právní moci dne 10. října 2012.

3/ Dne 12. října 2012 bylo u insolvenčního soudu k návrhu dlužníka zahájeno insolvenční řízení v této věci (vedené pod sp. zn. MSPH 94 INS 24999/2012).

Odvolací soud uzavřel, že nové insolvenční řízení není „pokračováním“ předchozího insolvenčního řízení, jak mylně dovozuje věřitel. Jde o nové insolvenční řízení zahájené po pravomocném skončení předchozího řízení, pro které tudíž procesní úkon věřitele – přihláška jeho pohledávky – učiněný v předchozím řízení nemá žádného významu. Věřitel mohl svou pohledávku přihlásit účinně pouze v novém insolvenčním řízení, což neučinil. Odvolací soud měl dále za bezpředmětnou žádost věřitele o prominutí lhůty k podání přihlášky, kterou spojil s opožděnou přihláškou, neboť podle § 83 insolvenčního zákona není prominutí zmeškání lhůty v insolvenčním řízení přípustné.

Dále odvolací soud poukázal na to, že koncepce insolvenčního zákona je založena na informovanosti účastníků a dalších osob o průběhu insolvenčního řízení prostřednictvím insolvenčního rejstříku. V souladu s touto koncepcí pak probíhá doručování soudních rozhodnutí – zveřejňováním v insolvenčním rejstříku. Doručovat písemnosti zvláště stanoví zákon pouze pro konkrétní subjekty. Mezi tyto subjekty věřitel nepatřil ani při doručování vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení, ani při doručování rozhodnutí o zjištění úpadku.

Proti usnesení odvolacího soudu podal věřitel dovolání, jehož přípustnost dovozuje z toho, že „buď se jedná o věc, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena“ a domáhá se zrušení rozhodnutí odvolacího soudu.

Výhrady dovolatele proti právnímu posouzení věci odvolacím soudem lze shrnout do otázky, zda věřitel musí podávat znovu přihlášku pohledávky v případě, kdy tak již učinil řádně a včas v jiném (předchozím) insolvenčním řízení vedeném na majetek téhož dlužníka a takové předchozí řízení bylo ukončeno jinak než rozhodnutím o úpadku.

Podle názoru dovolatele je nutné „v zájmu vyššího pojmu spravedlnosti“ nadřadit spravedlnost nad zákonnost a v případě podání jedné včas podané přihlášky pohledávky do insolvenčního řízení je takovou přihláškou nutno považovat za včas podanou přihlášku i v následujících, z formálních důvodů opakovaných, insolvenčních řízeních. Dovolatel poukazuje na to, že jediný rozdíl v obou řízeních je toliko „v čísle jednacím“ a postup soudů nižších stupňů, které neakceptovaly přihlášku věřitele z předchozího řízení, je porušením práva na spravedlivý proces a porušením práv zajištěných Ústavou a Listinou základních práv a svobod.

Dále dovolatel uvádí, že si je vědom toho, že pochybil, „nicméně jedná se o lidskou a omluvitelnou chybu, nikoli ‚chytračení‘ a jako taková by neměla mít a nemůže mít při spravedlivém rozhodování fatální následky pro dotčeného účastníka“.

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení (19. září 2013) je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 31. prosince 2013 (tj. naposledy ve znění zákona č. [185/2013](#) Sb.).

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona se pro insolvenční řízení použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Dovolání je přípustné podle § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), když napadené rozhodnutí závisí na posouzení právní otázky, dovolatelem formulované, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o.

s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 2 písm. a/ insolvenčního zákona se insolvenčním řízením rozumí soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení.

Dle § 2 písm. h/ insolvenčního zákona se přihláškou pohledávky rozumí procesní úkon, kterým věřitel uplatňuje uspokojení svých práv v insolvenčním řízení.

Podle § 14 odst. 1 insolvenčního zákona jsou účastníky insolvenčního řízení dlužník a věřitelé, kteří uplatňují své právo vůči dlužníku.

Dle § 109 insolvenčního zákona se zahájením insolvenčního řízení se spojuje ten účinek, že pohledávky a jiná práva týkající se majetkové podstaty nemohou být uplatněny žalobou, lze-li je uplatnit přihláškou (odstavec 1 písm. a/). Účinky zahájení insolvenčního řízení nastávají okamžikem zveřejnění vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, v insolvenčním rejstříku (odstavec 4).

Podle § 110 odst. 1 insolvenčního zákona jsou věřitelé dlužníka od zahájení insolvenčního řízení oprávněni uplatnit v něm své pohledávky přihláškou, a to i v případě, že insolvenční soud ještě nezveřejnil výzvu k podávání přihlášek.

Dle § 136 odstavce 2 písm. d/ insolvenčního zákona musí rozhodnutí o úpadku obsahovat i výzvu, aby věřitelé, kteří dosud nepřihlásili své pohledávky, tak učinili ve stanovené lhůtě, s poučením o následcích jejího zmeškání.

Ustanovení § 173 odst. 1 insolvenčního zákona určuje, že věřitelé podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu od zahájení insolvenčního řízení až do uplynutí lhůty stanovené rozhodnutím o úpadku. K přihláškám, které jsou podány později, insolvenční soud nepřihlíží a takto uplatněné pohledávky se v insolvenčním řízení neuspokojují. Věřitelé vykonatelných pohledávek na náhradu škody nebo nemajetkové újmy způsobené trestným činem nebo na vydání bezdůvodného obohacení získaného trestným činem podávají přihlášky pohledávek u insolvenčního soudu kdykoli v průběhu insolvenčního řízení, pokud v trestním řízení o tomto trestném činu byl zajištěn majetek v majetkové podstatě dlužníka a přihláška pohledávky byla podána v době, kdy zajištění podle trestního řádu trvá.

Dle ustanovení § 185 insolvenčního zákona jestliže v průběhu insolvenčního řízení nastala skutečnost, na základě které se podle tohoto zákona k přihlášce pohledávky nebo k přihlášené pohledávce nepřihlíží, insolvenční soud odmítne přihlášku rozhodnutím, proti kterému je odvolání přípustné a které se doručuje zvláště přihlášenému věřiteli, dlužníku a insolvenčnímu správci; odvolání proti němu může podat jen přihlášený věřitel. Právní mocí takového rozhodnutí účast tohoto věřitele v insolvenčním řízení končí; o tom insolvenční soud přihlášeného věřitele uvědomí ve výroku rozhodnutí.

Podle § 142 písm. a/ insolvenčního zákona jiným rozhodnutím o insolvenčním návrhu je odmítnutí insolvenčního návrhu pro vady nebo pro zjevnou bezdůvodnost.

Dle § 146 odst. 1 insolvenčního zákona účinností rozhodnutí podle § 142 zanikají účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení a dosud vydaná předběžná opatření. Odůvodňují-li to okolnosti

případu, může insolvenční soud určit, že účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení a dosud vydaná předběžná opatření zaniknou až právní mocí rozhodnutí.

Nejvyšší soud předesílá, že výkladem citovaných ustanovení insolvenčního zákona se zabýval již v řadě svých rozhodnutí. Zmínit je zapotřebí především usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. září 2008, sen. zn. 29 NSČR 4/2008, uveřejněné pod číslem 25/2009 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 25/2009“, které je též dostupné – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – na webových stránkách Nejvyššího soudu), jež obstálo i v mezích ústavního přezkumu, když ústavní stížnost proti němu podanou odmítl Ústavní soud usnesením ze dne 26. ledna 2009, sp. zn. I. ÚS 2536/08 (jež je veřejnosti k dispozici na webových stránkách Ústavního soudu). V něm formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož lhůta k podání přihlášky je – v souladu s ustanovením § 57 odst. 3 o. s. ř. – lhůtou, k jejímuž zachování postačí, je-li přihláška posledního dne lhůty odevzdána orgánu, který má povinnost písemnost doručit insolvenčnímu soudu. Následky zmeškání lhůty k přihlášení pohledávky pak vyplývají z cit. § 173 odst. 1 insolvenčního zákona a promítají se právě v rozhodnutí, jímž insolvenční soud opožděnou přihlášku odmítne dle § 185 insolvenčního zákona.

Tamtéž dodal, že oporu v textu insolvenčního zákona nemá názor, že lhůta k podání přihlášky je zachována i tehdy, byla-li u stejného soudu podána v rámci civilního nalézacího řízení žaloba o zaplacení pohledávky (o jejíž přihlášení jde). To vyvrací již text výše citovaného § 109 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona. Není-li podle něj možné podat po zahájení insolvenčního řízení žalobu pro pohledávku, kterou lze uplatnit přihláškou, pak je odtud zjevné i to, že žaloba sama není přihláškou.

V usnesení ze dne 22. října 2009, sen. zn. 29 NSČR 27/2009, uveřejněném pod číslem 63/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 63/2010“), Nejvyšší soud dovodil, že také věřitel, který přihlásil svou pohledávku vůči dlužníku do likvidace a o jehož pohledávce insolvenční zákon neurčuje (v souladu s ustanovením § 165 odst. 2 insolvenčního zákona a podle povahy této pohledávky) jinak (srov. např. ustanovení § 168 a § 169 insolvenčního zákona), může být v insolvenčním řízení poměrně uspokojen z dlužníkovy majetku, jen jestliže přihlásí svou pohledávku do insolvenčního řízení postupem dle § 173 a násl. insolvenčního zákona. Ani skutečnost, že jeho pohledávka není sporná (že ji dlužník uznává) a že jde dokonce o pohledávku vykonatelnou a vykonávanou (v exekučním řízení), nezabavuje věřitele, který chce být v insolvenčním řízení na jejím základě poměrně uspokojen z dlužníkovy majetku, povinnosti přihlásit ji do insolvenčního řízení postupem dle § 173 a násl. insolvenčního zákona.

V usnesení ze dne 29. února 2012, sen. zn. 29 NSČR 3/2012, uveřejněném pod číslem 84/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 84/2012“), pak Nejvyšší soud vysvětlil, že nezbytným institutem stávající úpravy insolvenčního práva je veřejně přístupný insolvenční rejstřík, jehož prostřednictvím je zajištěna informovanost účastníků a třetích osob o průběhu jednotlivých řízení. Zdůraznil, že součástí insolvenčního rejstříku je nejen seznam dlužníků, z něhož lze zjistit informaci o insolvenčním řízení konkrétního dlužníka, ale též jednotlivé insolvenční spisy. Právě ty obsahují údaje, z nichž je zřejmé, u kterého soudu je insolvenční řízení vedeno a v jaké fázi se nachází. Podstatné údaje pro řádné uplatnění pohledávek věřitelů se podávají především z usnesení o úpadku.

Na základě toho Nejvyšší soud tamtéž uzavřel, že jestliže se dovolatel, ač takovou možnost měl, se stavem insolvenčního řízení řádně neseznámil, a v důsledku toho podal přihlášku pohledávky u nepřislušného soudu, nestalo se tak „vinou formy a způsobu zveřejňování údajů v insolvenčním rejstříku“, ale jen v důsledku nedbalého postupu dovolatele.

Vycházejí z uvedených judikatorních závěrů, nemá Nejvyšší soud žádných pochyb o tom, že povinnost přihlásit včas do insolvenčního řízení svou pohledávku stíhá i věřitele, který již jednou (či opakovaně) přihlášku své pohledávky vůči témuž dlužníku uplatnil v insolvenčním řízení, které však

skončilo, aniž by bylo rozhodnuto o úpadku dlužníka.

Je tomu tak především proto, že – jak správně vystihl odvolací soud – ono další insolvenční řízení ve věci téhož dlužníka není „pokračováním“ řízení předchozího, ale samostatným řízením. Skončí-li insolvenční řízení způsobem předvídaným v ustanovení § 142 insolvenčního zákona či zastavením insolvenčního řízení pro nezaplacení zálohy na náklady insolvenčního řízení dle § 108 odst. 3 insolvenčního zákona, přihlášené pohledávky věřitelů nemohou být v řízení uspokojeny a účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení zanikají účinnosti těchto rozhodnutí (srov. § 146 odst. 1 a § 89 odst. 1 insolvenčního zákona). Pro každé další řízení ve věci téhož dlužníka pak platí, že s jeho zahájením vždy znovu nastávají účinky, které zákon spojuje se zahájením insolvenčního řízení (potud srov. především ustanovení § 109 insolvenčního zákona). Nelze dovozovat, že by se podáním nového návrhu obnovil stav, který byl založen insolvenčním návrhem, na jehož základě bylo zahájeno předchozí řízení. Všechny účinky a lhůty, které zákon se zahájením insolvenčního řízení a jeho dalším průběhem spojuje, nastávají, počínají a běží v každém z těchto řízení samostatně.

I pro věřitele, kteří řádně uplatnili svou pohledávku za dlužníkem přihláškou již před rozhodnutím o úpadku (v souladu s ustanovením § 109 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona) v řízení, které nevyústilo v rozhodnutí o úpadku, tedy obdobně platí závěry, které Nejvyšší soud zformuloval pro věřitele, kteří si své pohledávky vůči dlužníku přihlásili do likvidace, pro věřitele, jejichž pohledávky nejsou sporné (dlužník je uznává), pro věřitele s vykonatelnými pohledávkami (v R 63/2010) a pro věřitele, kteří vůči dlužníku uplatnili svou pohledávku v rámci civilního nalézacího řízení, byť by tak učinili u stejného soudu (v R 25/2009). Proto i pro věřitele, kteří své nároky uplatnili v insolvenčním řízení, které nevyústilo v rozhodnutí o úpadku, platí, že (neurčuje-li pro ně s ohledem na povahu jejich pohledávek v § 165 odst. 2 insolvenční zákon jinak) mohou být v insolvenčním řízení poměrně uspokojeni z dlužníkovy majetku, jen jestliže přihlásí svou pohledávku do insolvenčního řízení postupem dle § 173 a násl. insolvenčního zákona.

V posuzované věci tak dovolatel neučinil, přihlášku pohledávky podal opožděně po uplynutí přihlašovací lhůty a k jeho pohledávce se tak v souladu s § 173 odst. 1 věty druhé insolvenčního zákona nepřihlíží.

Poukazuje-li dovolatel na „zájem vyššího pojmu spravedlnosti“ a dovolává-li se práv „zaručených Ústavou a Listinou základních práv a svobod“, Nejvyšší soud předně poznamenává, že již v R 84/2012 vyložil, že nezbytným institutem stávající úpravy insolvenčního práva je veřejně přístupný insolvenční rejstřík, jehož prostřednictvím je zajištěna informovanost účastníků a třetích osob nejen o tom, zda probíhá vůči konkrétní osobě insolvenční řízení, ale i o průběhu jednotlivých řízení. Věřitelům se tak dostávají podstatné informace, které jim umožňují uplatňovat své pohledávky za dlužníky, vůči nimž je vedeno insolvenční řízení.

Proto platí, že jestliže se dovolatel, ač takovou možnost měl, se stavem insolvenčního řízení řádně neseznámil, a v důsledku toho nepodal včas přihlášku pohledávky v řízení, v němž bylo rozhodnuto o úpadku dlužníka, a to ani na základě výzvy obsažené v usnesení o zjištění úpadku, stalo se tak jen v důsledku jeho nedbalého postupu.

V rovině ústavněprávních výhrad Nejvyšší soud dovolatele odkazuje na usnesení Ústavního soudu ze dne 1. března 2000, sp. zn. II. ÚS 22/2000. V něm Ústavní soud dovodil, že právní úprava konkursního řízení reflektuje jak hmotně právní aspekty (tj. uspořádání majetkových vztahů), tak i procesně právní stránku (způsob řešení). Aktivita dotčených věřitelů je v konkursním řízení soustředěna do ustálených forem, k nimž patří i přihlašování pohledávek. Úprava obsažená v § 20 zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání, chápe právo věřitele podat přihlášku pohledávky stejně jako právo na žalobu. Za tím účelem stanoví i procesní pravidla pro věřitelův postup. Přitom je nutno zdůraznit, že jejich nerespektování nevede k zániku pohledávky, vyvolává však nepříznivé

následky směřující k tomu, že věřitel nebude uspokojen v rámci konkursního řízení. Stanovená pravidla jsou všeobecně známá, a je zcela na vůli a schopnostech věřitele, aby ve stanovené lhůtě, má-li zájem stát se účastníkem konkursního řízení a tím si zachovat možnost, aby dosáhl uspokojení z majetku tvořícího konkursní podstatu, učinil vhodná opatření vedoucí ke včasnému přihlášení jeho pohledávky. Pokud tak neučiní, bere na sebe riziko, že se nestane účastníkem konkursního řízení, příp. že se k jeho přihlášce nebude přihlížet, čímž svoje postavení ztratí. Jde o naprosto přirozený a obvyklý důsledek uplatnění principu „vigilantibus iura skripta sunt“ vytvářejícího rámec pro autonomní chování subjektů soukromoprávních vztahů. Citovaná parémie odráží konstrukci, podle níž je mechanismus fungování soukromého práva vybudován na předpokladu iniciativy jeho subjektů směřujících k realizaci svých zájmů právně relevantním chováním. Je proto absurdní, aby se kdokoliv dovolával zásahu do svých práv, když nepříznivý důsledek si způsobil sám svým vlastním chováním.

Byť tyto závěry zformuloval Ústavní soud při posuzování zákona o konkursu a vyrovnání, jsou podle přesvědčení Nejvyššího soudu obdobně aplikovatelné i v poměrech insolvenčního řízení, které probíhá podle insolvenčního zákona. To platí tím spíše, že – jak bylo opakovaně zdůrazněno – informace o průběhu jednotlivých insolvenčních řízení jsou (na rozdíl od konkursního řízení vedeného dle zákona o konkursu a vyrovnání) veřejnosti přístupné prostřednictvím institutu insolvenčního rejstříku.

Dovolateli se tak nepodařilo zpochybnit správnost napadeného usnesení. Nejvyšší soud proto zamítl dovolání podle § 243d písm. a/ o. s. ř.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušování řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)